

Comunicarea prin imagine în era tehnologiei digitale

Conf. univ. dr. Tudor Ioan
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
tudor.ioan@ugal.ro

Abstract

In the age of advanced technology, we live in a society where we are always digitally connected and surrounded by devices and applications that make our lives easier. However, there is a deep contradiction between technology and human connection.

We have a number of approaches to resolve this contradiction. It's about being aware of the overuse of technology, promoting face-to-face communication and genuine human connection, using technology sensibly as needed.

Technology has revolutionized the way we connect and interact in the modern world, but it has also brought a number of challenges to human connection. Social isolation, the fragmentation of interpersonal relationships and the impact on mental health are just some of the consequences of this contradiction. However, awareness and a balanced approach to the use of technology can help solve these problems. Through individual and collective initiatives, we can find solutions to overcome the contradiction between technology and human connection and build a society where technology is used consciously and responsibly, for the benefit of us all.

Key words: *Globalization, social isolation, technology, internet, communication, alienation, artificial intelligence, cultural syncretism.*

Introducere

Civilizația contemporană este caracterizată de o serie de evoluții și progrese tehnologice remarcabile, dar, în același timp, se confruntă cu numeroase contradicții și provocări. Demersul meu încearcă să analizeze și să exploreze câteva dintre aceste contradicții în cadrul societății contemporane. Vom explora aspecte precum tehnologia și izolarea socială,

consumul excesiv și impactul asupra mediului, inegalitatea socială și dorința de egalitate, alienarea umană și nevoia de conexiune.

Tehnologia înseamnă dezvoltare și cunoaștere care ne ușurează existența în viața de zi cu zi. În ultima sută de ani progresele aduse de revoluțiile tehnico - științifice au fost atât de importante încât ne-au influențat în mod direct întreaga viață socioculturală, modalitățile de comunicare și felul în care relaționăm. Se poate spune că tehnologia a avut o imensă importanță pozitivă , dar a adus și dezavantaje în ceea ce privește individul și relațiile colective.

La avantaje putem enumera, facilitarea accesului la informații, creșterea numărului surselor de informare, încurajarea creativității, ușurarea comunicării, eficientizarea tuturor activităților economice.

1. Tehnologia provoacă în același timp izolarea socială, tot mai mult, oamenii zilelor noastre nemai comunicând decât prin platformele de socializare, prin internet. La locul de muncă salariații au mai mult de-a face cu lucrul pe calculator în detrimentul relațiilor directe , unii cu alții. Tehnologia provoacă în același timp izolarea socială, tot mai mult oamenii zilelor noastre nemai comunicând decât prin platformele de socializare, prin internet. La locul de muncă salariații au mai mult de-a face cu lucrul pe calculator în detrimentul relațiilor directe, unii cu alții. Cercetările au demonstrat că izolarea socială poate duce la o serie de probleme de sănătate și bunăstare, inclusiv singurătate, depresie și stimă de sine scăzută. Odată cu îmbătrânirea populației și cu persoanele care trăiesc mai mult, este probabil ca nivelurile de izolare socială să crească. „Abolirea distanțelor și a barierelor fizice redirecționează creațiile noastre în sesizarea și perceperea estetică a timpului real. Miturile șamanului își găsesc corespondențe în procedurile telematice, proceduri care după Pierre Levy, deschid calea unei noi forme de „relațional”, ce armonizează individul cu colectivul, lăsând să se întrevadă nașterea unei „inteligente” colective pe care el o numește inteligență distribuită”¹.

Civilizația și cultura contemporană sunt pline de exemple, în care progresul și inovația tehnologică au adus atât avantaje, cât și provocări semnificative. Tehnologia, deși ne-a conectat într-un mod neîntâlnit în trecut,

¹ Fred Forest, *Pour un art actuel*, L'Harttman, Paris, 1998, pag. 54

poate contribui la izolarea socială și la deteriorarea relațiilor interumane. Consumul excesiv și inegalitatea socială amenință echilibrul mediului și coeziunea socială. În același timp, alienarea umană și nevoia de conexiune creează tensiuni între individualitate și nevoia de interconectare.

În aceste contradicții, este important să căutăm soluții și abordări care să echilibreze progresul cu nevoile noastre umane fundamentale.

Comunicarea prin imagine în civilizația contemporană

În lumea modernă, comunicarea nu mai este limitată doar la cuvinte scrise sau vorbite. Odată cu dezvoltarea tehnologică, comunicarea prin imagine a devenit din ce în ce mai relevantă și omniprezentă în civilizația contemporană. Este interesant de explorat importanța și impactul comunicării prin imagine în societatea actuală, analizând modalitățile în care fotografiile, videoclipurile și simbolurile vizuale ne influențează percepțiile și interacțiunile. Comunicarea prin imagine a devenit o forță puternică în civilizația contemporană, având un impact semnificativ asupra modului în care ne exprimăm, interacționăm și percepem lumea înconjurătoare. Fotografiile, videoclipurile și simbolurile vizuale ne permit să comunicăm în moduri complexe și universale, depășind barierele lingvistice și culturale. Cu toate acestea, este important să fim conștienți de puterea și influența acestor imagini, deoarece pot perpetua stereotipuri, pot fi manipulate sau falsificate.

Prin înțelegerea și utilizarea responsabilă a comunicării prin imagine, putem exploata potențialul acesteia în beneficiul nostru, construind conexiuni mai puternice și exprimându-ne creativitatea într-o societate vizuală din ce în ce mai dominată. În istoria omenirii, comunicarea prin imagine nu a avut niciodată un rol atât de important ca în zilele noastre. Comunicarea cu ajutorul imaginii invadează toate domeniile; în întreprinderi, unde domeniul relațiilor interumane a căpătat un rol principal, iar marketingul lucrează astăzi la însăși imaginea firmei; în mediile politice, care folosesc imaginea publică bazată în special pe imagine vizuală televizată sau tipărită sub formă de afișe sugestive; în presa însăși, unde fotografiile de la fața locului unde a avut loc evenimentul sunt mai elocvente decât explicațiile din text; în audio-vizual, țintă a mesajelor politice și publicitare; în publicitate, care se autointitulează „întreprindere de comunicare”; în științele fizice, biologice și exacte

contaminate de termenul „comunicare”, fără a vorbi, bineînțeles, de inteligența artificială, de informatică sau de științele cognitive. Comunicarea zilelor noastre este supusă imperativelor vremii. Viteza, goana după profit și mai ales extraordinara evoluție tehnologică, determină importanța mijloacelor de comunicare, și aduce noi valențe rolului comunicării. În acest context, comunicarea prin imagine are o importanță tot mai mare în raport cu comunicarea prin text. Să nu uităm că Martin Heidegger considera că evenimentul fundamental al epocii moderne este cucerirea lumii ca imagine. Imaginile vizuale au fost și sunt studiate de diferite discipline, din perspective, cu metode și finalități diferite. Istoria, critica și teoria artei au pus în prim plan opera, valorile ei estetice și personalitatea artistului; istoriografia, cu disciplinele sale auxiliare, precum numismatica sau heraldica, a căutat surse de informații; etnologia și istoria religiilor au urmărit interpretarea unor simboluri specifice; psihologia a cercetat procesul percepției și al formării reprezentărilor; semiotica a pus în evidență funcția de semnificare, iar sociologia comunicării s-a interesat de caracteristicile difuzării spre destinatari. Între toate aceste discipline, precum și altele, pe care nu le-am amintit aici, nu găsim delimitări clare, ele suprapunându-se. În zilele noastre lumea contemporană este acaparată și dominată autoritar de o tehnică generatoare, în lanț, de tehnici cu efecte acceleratorii asupra ritmului de evoluție și dezvoltare a culturii și civilizației contemporane. Aceste modificări de ritm — generate, în ultimă analiză, de nivelul și exigențele vieții sociale — solicită cu insistență modificări cu deosebire în planul capacității de adaptare a ființei umane. Contextul experiențelor perceptive în care omul contemporan se găsește angajat presupune, în primul rând, o modificare a atitudinii mentale de natură să faciliteze — prin alte concepte decât cele tradiționale — înțelegerea fenomenelor nou apărute sau a celor pe cale să apară. Studiul artei actuale - bunăoară — nu mai poate face abstracție de efectele pe care le imprimă natura forțelor de acțiune ale epocii noastre, de atmosfera creată în cultură de inserția acestor factori (descoperirile științifice și tehnice, sintezele științifice și filosofice, ideologiile științifice și politice etc.) și, în cadrul acesteia, de evoluția însăși a concepției, a ideii pe care omul și-o face despre spațiul și mediul pe care și le construiește. Actul de creație artistică primește în acest cadru o nouă ontologie, noi determinări și dimensiuni, un nou centru vital și alte valori în ordine estetică, etică și

ideologică, instituind, ca urmare, un nou raport între virtualitățile constructive interioare ale artei și ansamblul structurilor și fenomenelor exterioare.

Explorarea expresiei umane prin intermediul limbajului și a creativității

Comunicarea este o componentă fundamentală a vieții noastre sociale și este înrădăcinată în esența umanității. Cu toate acestea, comunicarea nu este doar despre transmiterea informațiilor sau a mesajelor, ci poate fi și o formă de artă. Artă comunicării se referă la modalitățile prin care exprimăm și transmitem idei, emoții și perspective prin intermediul limbajului și al creativității. În acest articol, vom explora profunzimea și diversitatea artei comunicării, evidențiind importanța sa în societatea contemporană.

Comunicarea este o formă de artă și în același timp, un proces creativ. Există în mod evident o interconexiune între artă și comunicare.

Artă comunicării ne permite să transcendem simpla transmitere de informații și să ne exprimăm creativitatea și gândurile profunde. Prin limbaj, vizualitate, sunet și tehnologie, putem comunica emoții, mesaje și idei într-o formă artistică. Artă comunicării nu numai că ne încântă și ne provoacă imaginația, ci ne ajută și să ne conectăm și să ne înțelegem mai bine pe noi înșine și pe ceilalți într-o societate diversă și interconectată. Prin explorarea și cultivarea artei comunicării, putem aduce o contribuție semnificativă la cultura noastră și putem promova înțelegerea și schimbul autentic de idei între oameni.

Fred Forest este un artist contemporan și teoretician al artei, un întemeietor al artei comunicaționale, cunoscut pentru contribuțiile sale inovatoare în domeniul artei conceptuale și al comunicării artistice. Concepția artistică a lui Fred Forest este puternic influențată de ideea că arta nu trebuie să fie limitată la instituțiile tradiționale ale artei, cum ar fi muzeele și galeriile, ci ar trebui să se extindă în sfera vieții cotidiene și a interacțiunilor sociale. Iată câteva aspecte cheie ale concepției artistice a lui Fred Forest:

1. Artă participativă și colaborativă: Forest promovează ideea că arta nu este un act pasiv de contemplare, ci un proces interactiv în care publicul este invitat să participe activ. El consideră că arta trebuie să fie deschisă și accesibilă pentru toți, făcând apel la participarea și implicarea

comunității în creația artistică.

2. Arte comunicative: Fred Forest explorează rolul comunicației în artă, utilizând diferite medii și tehnologii pentru a crea interacțiuni și dialoguri între artist, lucrare și public. El crede că arta trebuie să servească drept mijloc de comunicare și reflexie asupra problemelor sociale, politice și culturale contemporane.

3. Artă în mediul public: Forest consideră că spațiul public este un cadru esențial pentru desfășurarea artei. El creează lucrări care intervin în spațiul urban, utilizând mesaje, imagini și tehnologii pentru a provoca dialog și reflecție în rândul publicului larg. Astfel, arta lui Forest poate fi experimentată în afara contextului tradițional al galeriilor și muzeelor.

4. Critica instituțiilor artistice: Forest își manifestă uneori o critică față de instituțiile tradiționale ale artei, considerând că acestea pot fi excluzive și elitiste. El explorează noi modalități de prezentare și difuzare a artei, folosind tehnologia și mass-media pentru a ajunge la un public mai larg și pentru a democratiza accesul la artă.

5. Interdisciplinaritate și experimentalism: Artistul îmbrățișează o abordare interdisciplinară, combinând diferite forme de expresie artistică, cum ar fi performance-ul, instalația, arta video și media, pentru a-și transmite mesajele și a-și explora ideile. El încurajează experimentarea și inovația în artă, deschizând noi căi de expresie și comunicare.

În ansamblu, concepția artistică a lui Fred Forest pune accentul pe implicarea activă a publicului, pe comunicare, pe utilizarea mediilor și tehnologiei în artă și pe explorarea artei în contextul social și cotidian. Prin lucrările sale și teoriile sale, Forest a adus contribuții semnificative la evoluția și înțelegerea artei contemporane.

Implicările și incidentele privind creația apar sub forma unor perspective lărgite. Informatica și rețelele de comunicare, permițând fiecărui utilizator să stabilească un contact prin rețelele informatice.

Noile forme de expresie artistică și sincretism cultural

În era globalizării, noile forme de expresie artistică și sincretismul cultural reprezintă manifestări creative care rezultă din interacțiunea și încrucișarea diferitelor tradiții și influențe culturale. Acestea reflectă

adaptarea și evoluția continuă a artei într-un context global, în care frontierele culturale devin mai permeabile.

Astăzi, arta are un aspect multicultural. Artiștii contemporani își îmbogățesc creațiile prin integrarea elementelor din mai multe culturi. Ei pot utiliza tehnici, materiale și simboluri specifice unei anumite tradiții culturale, dar pot și combina diverse elemente culturale pentru a crea o expresie artistică unică și autentică.

Avansurile tehnologice au deschis noi posibilități în domeniul artelor vizuale. Artiștii utilizează tehnologia digitală pentru a experimenta și a combina diferite forme de artă, inclusiv elemente de grafică, animație, fotografie și videoclipuri. Această abordare permite integrarea și reinterpretarea diferitelor influențe culturale în lucrările de artă.

În industria muzicală contemporană, apar genuri muzicale noi și hibride care combină elemente din diferite tradiții muzicale. Artiștii pot îmbina ritmuri, instrumente și stiluri muzicale specifice unor culturi diverse, creând astfel o experiență sonoră unică și captivantă.

În teatru și dans, artiștii explorează și experimentează cu diferite forme de expresie, încorporând elemente de teatru tradițional, dans folcloric și tehnici contemporane. Astfel, se creează spectacole care reflectă diversitatea culturală și interpretează teme și povești într-un mod inovator și neașteptat.

Literatura contemporană abordează tot mai mult teme interculturale și prezintă perspective multiple din diferite culturi. Scriitorii explorează identitatea culturală, migrația, întâlnirea culturilor și sincretismul prin povești și personaje complexe. Această abordare literară reflectă diversitatea și complexitatea lumii contemporane.

Sincretismul cultural și noile forme de expresie artistică deschid calea către înțelegerea și aprecierea diversității culturale, promovând dialogul intercultural și creând opere care îmbină tradiția cu inovația. Aceste manifestări artistice pot stimula imaginația, pot provoca gândirea critică și pot contribui la construirea unui climat de înțelegere și respect reciproc în societatea globală contemporană.

Universalitatea limbajului vizual

Universalitatea limbajului vizual se referă la capacitatea imaginilor de a comunica și de a fi înțelese într-un mod accesibil și relevant pentru o gamă largă de oameni, indiferent de originea lor culturală, limbă sau educație. În contrast cu limbajul verbal, care poate fi limitat de barierele lingvistice, limbajul vizual se bazează pe elemente și semne vizuale care pot fi recunoscute și interpretate într-un mod intuitiv și emoțional.

Există câteva aspecte cheie care evidențiază universalitatea limbajului vizual:

Imaginile și simbolurile vizuale pot transmite mesaje și emoții într-un mod non-verbal, ceea ce înseamnă că ele pot fi înțelese și resimțite chiar și în absența cuvintelor. Aspecte precum culorile, forme geometrice, expresii faciale și postura corporală pot fi interpretate într-un mod general, independent de limbajul verbal.

Deoarece limbajul vizual poate fi perceput și înțeles în mod similar în diferite culturi, imaginile pot servi ca mijloc de comunicare transculturală. Într-o societate globalizată, în care oamenii interacționează cu diverse culturi, limbajul vizual poate juca un rol important în stabilirea unui teren comun de înțelegere și comunicare.

Are capacitatea de a transmite emoții și mesaje complexe: Imaginile pot evoca emoții și transmite mesaje complexe fără a fi nevoie de explicații verbale. Ele pot ajunge la nivelul emoțional al receptorului și pot fi interpretate într-un mod subiectiv, bazat pe experiențele și contextul personal al fiecăruia.

Se caracterizează prin accesibilitate și instantaneitate. Imaginile pot fi accesibile și înțelese rapid, fără a necesita o învățare prealabilă sau cunoștințe specifice. Ele pot fi capturate și distribuite rapid prin intermediul tehnologiei digitale, ajungând la un public larg într-un timp scurt.

Cu toate acestea, este important să se înțeleagă că, deși limbajul vizual are o capacitate ridicată de a comunica universal, interpretarea acestuia poate fi influențată de factori culturali și de context. Unele imagini pot avea semnificații diferite în diverse culturi sau pot fi interpretate în mod diferit în

funcție de contextul în care sunt prezentate. Prin urmare, este necesară o sensibilitate culturală și o atenție la contextul în care sunt utilizate imaginile pentru a asigura o comunicare eficientă și respectuoasă.

În concluzie, limbajul vizual are un potențial puternic de a comunica într-un mod universal și accesibil, depășind barierele lingvistice și culturale. Utilizarea imaginilor în comunicare poate facilita înțelegerea și conexiunea între oameni din diferite medii culturale și poate transmite mesaje emoționale și complexe într-un mod imediat și captivant.

Globalizarea si cultura contemporană.

Chiar dacă globalizarea poate aduce cu sine riscul asimilării și pierderii tradițiilor, există numeroase modalități prin care comunitățile pot rezista și-și pot afirma identitatea culturală. Iată câteva aspecte relevante:

1. Promovarea și revitalizarea tradițiilor: Comunitățile pot organiza activități și evenimente pentru a promova și revitaliza tradițiile și practicile culturale specifice. Festivalurile, expozițiile, târgurile și alte astfel de evenimente pot contribui la conservarea și transmiterea moștenirii culturale de la o generație la alta.
2. Învățarea și studierea culturii: Educația și studiul culturii sunt esențiale pentru a consolida identitatea culturală. Prin intermediul sistemului de învățământ, se pot promova programe și cursuri care să ofere cunoștințe despre istoria, limba, tradițiile și valorile culturale specifice.
3. Utilizarea limbii materne: Limba joacă un rol crucial în transmiterea și păstrarea identității culturale. Promovarea și utilizarea limbii materne în diferite contexte, precum educația, mass-media și comunitatea, sunt importante pentru conservarea identității culturale și pentru dezvoltarea unei înțelegeri mai profunde a valorilor și tradițiilor comunității.
4. Arte și expresii culturale: Arta și expresiile culturale, cum ar fi dansul, muzica, teatrul, literatura și artele vizuale, pot reprezenta un mijloc puternic de afirmare a identității culturale. Artiștii și creatorii pot folosi aceste forme de expresie pentru a comunica și a promova valorile, istoria și specificul cultural al unei comunități.

5. Organizarea comunității: Consolidarea și organizarea comunității sunt esențiale pentru a rezista uniformizării culturale și a promova identitatea culturală. Prin intermediul organizațiilor și asociațiilor culturale, oamenii se pot uni, pot colabora și pot lucra împreună pentru a proteja și a promova tradițiile și valorile culturale.

6. Utilizarea tehnologiei pentru promovare: Tehnologia modernă, cum ar fi internetul și rețelele sociale, poate fi folosită pentru a promova și a conecta comunitățile culturale din întreaga lume. Platformele online pot oferi oportunități de a împărtăși și a promova tradițiile, artefactele, muzica și alte aspecte ale identității culturale. Rezistența și afirmarea identității culturale în era globalizării implică un efort colectiv și o conștientizare a importanței păstrării diversității culturale. Prin promovarea și valorizarea identității culturale, comunitățile pot contribui la construirea unei societăți globale mai bogate, în care fiecare cultură este recunoscută și respectată.

În contextul globalizării, cultura suferă transformări și reinterpretări într-o varietate de moduri. Interacțiunile culturale între comunități din diferite părți ale lumii, migrația și accesul la informație prin intermediul tehnologiei digitale au dus la schimbări profunde în modul în care culturile sunt percepute, exprimate și experimentate. Iată câteva aspecte relevante ale transformării și reinterpretării culturii în contextul global:

1. Hibridizarea culturală: Globalizarea a dus la întâlnirea și amestecul diferitelor culturi, ceea ce a generat fenomenul hibridizării culturale. Elementele culturale specifice sunt preluate, integrate și reinterpretate în contexte culturale noi, ducând la apariția unor forme culturale hibride și sincretice. Acest proces poate crea forme artistice și expresii culturale unice, care combină elemente tradiționale și influențe contemporane.

2. Interacțiunile culturale în era globalizării sunt bidirecționale, iar influențele reciproce sunt tot mai evidente. Culturile se influențează și se îmbogățesc reciproc prin schimbul de idei, practici și forme de expresie. De exemplu, muzicienii pot integra instrumente tradiționale în genuri muzicale contemporane sau pot combina ritmuri și stiluri muzicale din diferite culturi.

3. În contextul global, tradițiile culturale pot fi reinterpretate și reinventate pentru a se adapta la noile realități și contexte. Această

reinterpretare poate fi o modalitate de a menține relevanța culturală într-o lume în schimbare rapidă. De exemplu, tradițiile culinare pot fi reinterpretate pentru a se potrivi cu preferințele și nevoile contemporane, păstrând în același timp esența și identitatea culturală.

4. Globalizarea facilitează comunicarea și interacțiunea între diferite culturi, permițând o mai bună înțelegere și apreciere reciprocă. Aceste apropieri interculturale pot conduce la schimburi de idei și practici culturale, deschizând noi posibilități de exprimare artistică și de colaborare între artiști și creatori din diverse medii culturale.

5. Globalizarea a amplificat și importanța protejării și valorizării patrimoniului cultural. În fața riscului uniformizării culturale, comunitățile și instituțiile culturale pot fi motivate să-și promoveze și să-și protejeze patrimoniul cultural unic. Aceasta poate include conservarea și restaurarea clădirilor și obiectelor istorice, înregistrarea și documentarea tradițiilor și practicilor culturale sau recunoașterea oficială a unor elemente culturale ca fiind parte a patrimoniului mondial.

Transformarea și reinterpretarea culturii în contextul globalizării nu înseamnă pierderea identității culturale, ci mai degrabă o adaptare și o evoluție continuă a acesteia. Este important să se promoveze o abordare echilibrată, care să valorizeze diversitatea culturală și să susțină dialogul intercultural, astfel încât transformările culturale să se desfășoare într-un cadru de respect și înțelegere reciprocă.

Bibliografie

1. Mucchielli Alex, *Teoria proceselor de comunicare*, Institutul European, Iași, 2006
2. Jeffrey C. Alexander, Steven Seidman, *Cultură și societate: debateri contemporane*, Iași, Institutul European, 2001
3. Cassirer Ernest, *Eseu despre om. O introducere în filozofia culturii umane*, Editura Humanitas, București, 1994
4. Adorno Theodor W., *Teoria estetică*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005
5. Forest Fred, *Pour un art actuel*, L'Hartman, Paris, 1998.